

Les 1 – God!?

Voor we iets over onszelf kunnen zeggen, is het goed om het eerst over God te hebben, omdat Hij aan ons bestaan vooraf gaat.

Doelstelling: de catechisant geeft aan wie God voor hem/haar is, wat Hij voor diegene betekent, wat hij/zij met God heeft, en hoe dat Godsbeeld is ontstaan. De catechisant kan daarop ook reflecteren, en het eigen (on-)geloof confronteren met andere meningen over God. De verwondering over God, zijn grootsheid en onvoorstelbaarheid wordt beleefd en onderkend.

Les 1 – God!?

1. Eerst over God

Voor we iets over onszelf kunnen zeggen, is het goed om het eerst over God te hebben, omdat Hij aan ons bestaan vooraf gaat.

- Wat vind jij van deze gedachte?

2. Wie is God voor jou?

- En hoe kom je daarbij?

3. Twijfel je wel eens aan het bestaan van God?

- Waarom wel/niet? Kun je argumenten voor het Godsbestaan noemen?

- Geef je mening over de stelling: „*Heel veel geloofstwijfel komt voort uit het onbewust vasthouden aan verkeerde beelden van God.*” (Wim Rietkerk)

4. Geloven in een God die niet bestaat

In 2007 verscheen het boekje *'Geloven in een God die niet bestaat'*, geschreven door ds Klaas Hendrikse. Op 8 juli 2014 stond in *Trouw* een artikel met de kop *'God bestaat niet, maar werkt wel'*.

- Wat vind je van deze beide meningen?

- Hoe komen mensen (en zelfs dominees dus) tot dergelijke gedachten denk je?

- Wat zou je er zelf tegenin (kunnen) brengen?

5. Beelden van God

Ook als mensen wel geloven dat God bestaat, kunnen ze nog heel verschillende beelden van God hebben.

- Kun je wat beelden van God noemen?

- Waarom zou de HERE het tweede gebod gegeven hebben? En waarom juist bij dit gebod spreken over vloek en zegen?

6. God kennen

- Wat is dat: God kennen? Kun je God kennen?

- Hoe leer je God kennen?

Betrek hierbij Johannes 1:18, Romeinen 1:20, Hebreëen 1:1-14 en 2 Petrus 1:21. Lees ook artikel 2 van de *Nederlandse Geloofsbelijdenis*.

Artikel 2 - Hoe wij God kennen

Wij kennen Hem door twee middelen. Ten eerste door de schepping, onderhouding en regering van de hele wereld. Want deze is voor onze ogen als een prachtig boek¹, waarin alle schepselen, groot en klein, de letters zijn, die ons te aanschouwen geven wat van God niet gezien kan worden, namelijk zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, zoals de apostel Paulus zegt in Romeinen 1:20. Dit alles is voldoende om de mensen te overtuigen en hun elke verontschuldiging te ontnemen. Ten tweede maakt Hij Zichzelf nog duidelijker en volkomener aan ons bekend door zijn heilig en goddelijk Woord², namelijk voor zover dat voor ons in dit leven nodig is tot zijn eer en tot behoud van de zijnen.
1 Ps. 19:2-5. 2 Ps. 19:8, 9; 1Kor. 1:18-21.

Leesartikel – God is onbereikbaar

(Samenvatting hfd 3 van het boekje van A. van de Beek, *Is God terug?* (Zoetermeer 2010))

Na een tijd van 'eerst zien, dan geloven' hebben mensen opnieuw besef gekregen van diepere lagen van het bestaan. In dat kader is het ook weer mogelijk over God te spreken.

1) God is het laatste en diepste geheimenis, de bron van alles en het geheimenis dat blijft over de grenzen van de dood heen. Bij 'God' moeten we ons hier geen persoon voorstellen. God is een geheimenis en niet beschrijfbaar zoals objecten en personen. Hij heeft te maken met het mystieke dat intuïtief ervaren wordt als een geheimnisvolle aanwezigheid, als een bijzondere lichtval en vreemde gemoedstoestand. Hij heeft te maken met liefde en richtingwijzer in het leven.

Negatieve theologie: we kunnen niet in positieve stellingen vastleggen wie God is; dat suggereert teveel dat we God in de hand hebben, alsof wij Hem zouden kunnen bevatten.

Mystiek (Jan van Ruusbroec: „God is wijzenloze wezenheid“); het 'licht dat duister is'.

Oosters-orthodoxe theologie: niet de orthodoxie als rechte leer, maar orthodoxie als rechte eer.

2) Voor de moderne religiositeit is de dubbelzinnigheid van het geheimenis teveel gezegd. Het gemeenschappelijke is de ongrijpbaarheid van het goddelijke, maar wat bij de mystiek onzegbare grootheid is, bodemloze diepte, is hier vaagheid.

Ietsisme – er is iets na de dood, dat ons verstand te boven gaat, dat onze zichtbare werkelijkheid doordringt en dan bij voorkeur als positieve kracht.

3) Westerse academische theologie: God is niet beschrijfbaar in menselijke taal, God is transcendent (Immanuel Kant). Wij bewegen ons altijd binnen de kring van ons immanente denken. Harry Kuitert: „Alle spreken over boven komt van beneden.“ We kunnen niet anders dan in metaforen over God spreken – altijd bij benadering. Dat verhindert ook dat we op God de hand gaan leggen. God is altijd groter en gaat nooit in ons menselijke denken op. Hij is een 'zoekontwerp'. De toets daarvan is, of een model ons oriëntatie in ons leven geeft: zingeving, doel, moed, troost. We kunnen dat in feite alleen maar op onze eigen manier doen.

Thin language: het spreken over God wordt erg dun – het zijn meer algemeenheden, zoals 'God is de diepste werkelijkheid' 'God is het zijn zelf'.

Thick language: taal vullen met een specifiek traditie: 'God is liefde'. Mensen leven niet bij abstracties, maar bij de concrete invullingen van hun geloof. Tegelijk: hoe meer de taal is ingevuld, des te meer specifiek is die en des te meer exclusief, en daarmee weer bron voor conflict.

En ook blijft het taal van beneden, het blijven onderwerpen van onszelf.

Men kan privé godsdienstig leven en dat kan grote waarde voor mensen hebben, maar men kan er geen objectieve waarheidsclaims aan verbinden, want die zijn nooit na te trekken omdat ze per definitie gaan over wat de voor ons toegankelijke werkelijkheid te boven gaat. In feite is het alleen de zelftranscendentie van ons eigen bewustzijn.

4) Als dat godsdienst is, dan is dat de theologie van Klaas Hendrikse: geloven in een God die niet bestaat. Maar als je alleen voor de moraal in God zou moeten geloven, waarom zou je dat dan doen? Ook ongelovigen kunnen ethisch heel verantwoord leven. En een religie die niets anders is dan motivatie en zingeving lijkt ook overbodig – mensen vinden ook zin in relaties, werk, hobby's en geschiedenis. Als er dan nog godsdienst is, dan is dat om oneigenlijke doeleinden. En dat is precies de conclusie die veel mensen vandaag trekken: *God zegt mij niets meer* (agnost).